

NADruk VERBODEN.

Opgericht door E. HEIMANS, J. JASPERS Jr. en Dr. JAC. P. THIJSSE.

REDACTIE :

J. HEIMANS. AMSTERDAM.

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

ADRES DER REDACTIE :

Dr. JAC. P. THIJSSE, BLOEMENDAAL.

UITGAVE VAN :

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

ADMINISTRATIE :

2e OOSTERPARKSTRAAT 223, AMSTERDAM.

PRIJS PER HALFJAAR f 3.25.

OP VOGEL-EXCURSIE.

De deelnemers aan de excursies, welke tijdens het Ornithologisch Congres gehouden werden, troffen wel bijzonder mooi, warm en zonnig zomerweer. De stemming liet dan ook niets te wenschen over, terwijl de terreinen, die bezocht zouden worden, reeds van te voren een heerlijken, genotvollen dag beloofden. De vele buitenlanders waren nieuwsgierig onze rijke vogelwereld te zien en wij waren verheugd hun dit alles, en niet zonder een tikje trots, te kunnen toonen. Dat was vooral het geval met degenen die de tocht naar het Zwanewater en de Bergerduinen medemaakten. Het Zwanewater is nog steeds een gebied omgeven met een floers van geheimzinnigheid, een dorado waarover iedereen spreekt, maar waarvan eigenlijk maar zeer weinig bekend is geworden, omdat het betreden ervan slechts aan zeer enkele bevoorrechten werd toegestaan. We mogen het bejammeren, dat de rijkdommen van dit unieke natuurmonument niet beter onderzocht en bestudeerd zijn en het betreuren, dat wij van al dat moois gespeend blijven waardoor ook de wetenschappelijke bewerking en de inventarisatie van het Zwanewater achterwege

blijft, de motieven welke den eigenaar er toe leiden het bezoek niet toe te staan, dienen we te billijken en zelfs toe te juichen, omdat we weten, dat de volstrekte rust en ongereptheid die een ongestoorde ontwikkeling van de planten- en dierenwereld waarborgen, het best gediend worden door het „Verboden Toegang” en zoo weinig mogelijk publiciteit.

Het is wel heel jammer, dat we zoo geheimzinnig moeten zijn met onze vondsten en waarnemingen. De groeiplaats van de koraalorchidee in de Bergerduinen is slechts aan enkele ingewijden bekend en toen Brouwer eenige jaren terug een nest van den slechtvalk ontdekte, meende hij en terecht, dat het geheimhouden van de juiste plaats

foto Jan P. Strijbos.

Fig. 1. *Het Zwanewater bij Callantsoog.*

de eenige kans gaf op het welslagen van het broedsel. Het zelfde doet Haverschmidt met zijn wespandief en havikken. Het is op het oogenblik zoo, dat je egoistisch, maar verstandig doet, alle mooie zeldzame ontdekkingen en vondsten voor je te houden.

De eigenaar van het Zwanewater ontving ons allerhoffelijkst en direct na aankomst begon de wandeling; een heerlijke trip onder leiding van onzen gastheer. Aanvankelijk ging de tocht langs de westzijde van de noordelijke uitloopers van het water, door drassige valleien met verspreid staande wilgenboschjes, spoedig was de hooge duintop bereikt, vanwaar we een glorieus uitzicht hadden over het water en de plaats, waar de beroemde kolonie lepelaars gevestigd is; die lepelaars vormden voor velen van ons wel de clou van den dag. Voor ons lag de blinkende duinplas, door breede

rietvelden omsloten. Uit de dichte en ondoordringbare wilgenboschjes welke zich in deze moeraswildernis verhieven, vlogen telkens blauwe reigers op en daar in het meest ontoegankelijke gedeelte, tusschen overjarig riet en weelderig opgroeiende waterplanten, stonden de blanke lepelaars bij tientallen. Er boven een luid krijschende wolk kapmeeuwen; een schouwspel, om nimmer te vergeten. De vele Engelschen waren opgetogen bij het gadeslaan van dit vogelparadijs en de vaderlanders, die dit oord alleen maar van „hooren zeggen” kenden, stellig niet minder. Er waren al heel wat jonge lepelaars en daar de kolonie door onverantwoordelijke kwajongens in het

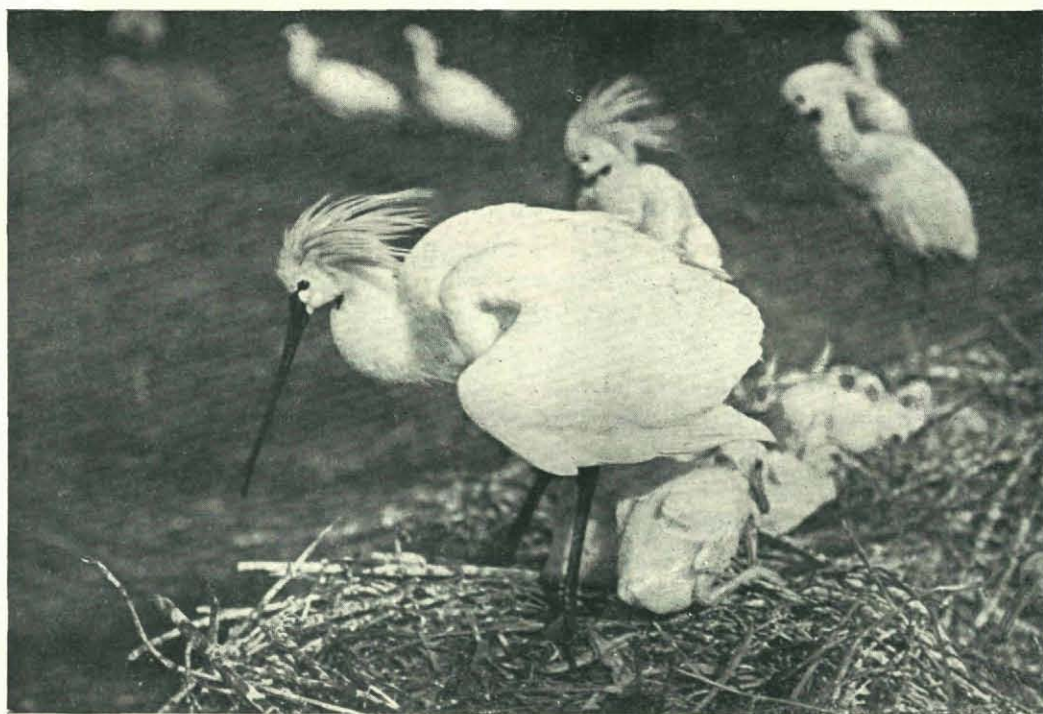

Fig. 2. De Lepelaars van het Zwanewater.

begin van Mei voor een groot gedeelte uit een onbegrijpelijke baldadigheid, vernield werd (de gevolgen van deze nachtelijke strooptocht zullen, naar wij hopen, niet van blijvenden aard zijn; anders zouden we kunnen spreken van een nationale ramp) waren er nog tal van nieuwe nesten bijgebouwd en konden de deelnemers dus zoowel nesten met eieren als met jongen in verschillende stadia bewonderen. Onze gastheer stond er op dat alle excursisten de kolonie van dichtbij zouden bezichtigen, iets waartegen niemand bezwaar had en zoo werden we telkens om toerbeurt in troepjes van vier of vijf door den jachtopziener en zijn helpers naar de broedplaats gepunterd. Gedurende den tijd, dat dit spelevaren in beslag nam, konden de overigen zich ver-

lustigen aan het landschap, aan de ongekend weelderige vegetatie en de vele vogels en op hun gemak dit alles bekijken. Meer naar den zeekant, in de droge helmduinen huisden de zilvermeeuwen, en daar werden ook eenige kleine zeemeeuwen gezien en boven het water raakte je niet uitgekeken. Er vlogen wat zwarte sterntjes rond, (een vaste broedvogel hier) en in de plassen dreven futen, zwommen verschillende soorten eenden, zelfs bergeenden werden waargenomen en met den kijker zag je in de toppen der wilgenboschjes bij „de Brug” de jonge reigers op de witbekalkte nesten staan. Overal zongen de kleine karekieten, (een nest met eieren van deze rietbewoner werd vlak naast de landingsplaats gevonden), de rietgorzen zijn hier in hun element, evenals de rietzangers en een paar maal werd de snor gehoord. Alle duin- en watervogels kun je hier ontmoeten: als nieuwe broedvogel voor dit gebied werd de torenvalk genoteerd, waarvan door een vooruitstrevenden Zweed, die diep in de wilg-wildernis was doorgedrongen, een nest met eieren werd gevonden, aan den rand van een reigerkolonie. Ook de grauwe kuikendief ontbreekt niet, de galigaanvelden vormen een bij uitstek geschikt broedgebied en zijn grootere neef, de bruine kuikendief huist er elk jaar in enkele paren op de in den duinplas gelegen eilandjes. Soms probeeren ook wat aalscholvers hun tenten op te slaan tusschen de reigers, hun pogingen worden echter stelselmatig door den jachtopziener vrijdeld en ook de reigers worden tot diep in de broedtijd gebrandschat, maar daar er altijd tal van onbereikbare nesten blijven liggen, komen er elk broedseizoen toch nog flink wat jongen groot, de kapmeeuwen en de lepelaars genieten echter een onvoorwaardelijke en absolute rust, worden streng bewaakt en zoo’n roofoverval als verleden jaar plaats had, behoort gelukkig tot de groote uitzonderingen.

In de duinen ten zuid-westen van het water vestigen zich trouw de vischdiefjes; in 1930 was hun aantal wel zeer groot en werd toen geschat op een paar honderd paren. De zilvermeeuwen worden „bijgehouden” en dat heeft tot gevolg, dat er van een compacte kolonie geen sprake meer is. Ze nestelen nu over het geheele terrein verspreid, zoowel in de met heidestruiken begroeide duinen ten westen van het water, als in de zeeduinen langs de kust. De vischdiefjes schijnen ze blijkbaar met rust te laten en al mogen er eens wat eieren door de arbeiders, die aan de strekdammen en zeeweringen werken meegenomen worden; ze leven daar in pais en vree, tezamen met een paar dozijn kleine zeemeeuwen, een van de grootste canus-nederzettingen van ons land. Zoo alles bij elkaar zou het lijstje van broedvogels van dit rijke vogelland er wel zeer aanlokkelijk uit gaan zien.

Na de bezichtiging van de lepelaarkolonie, werd de terugtocht aanvaard en nu langs de prachtige oevers aan de landzijde. De drassige vlakten, in begin Mei ééne bloemenzee van het waterdrieblad, waren nu zonder de bloemenweelde van deze merkwaardige plant, maar overal bloeiden de gele lisschen en hier en daar zag de oever geel van de moerasandijvie, een plant waarvoor een der Engelschen in extase, geraakte. Aan den voet der duintopjes, bedekt onder het geurend dek der duinroosjes de diepe valleien en dalletjes met water: het leven brengend water voor plant en dier. Heidebulten naast in het water staande gagel- en wilgenboschjes, waarin de kamper-

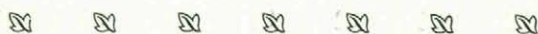

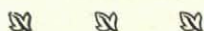
foto Jan P. Strijbos.

Fig. 3. *Waterdrieblad.*

foelie en bitterzoet omhoog rankten, varenrijke hellingen grenzende aan waterrijke vlakten met tal van orchideeën. Op het zandige pad langs het water, dat naar het bootenhuis voert, werden de voetsporen van een otter ontdekt. Sinds jaren huist hier nog een otter, waarschijnlijk een van de weinige, welke ten noorden van het Y nog in Noord-Holland voorkomen. Regelmatig wordt dit dier door den jachtopziener gesignaleerd en . . . met rust gelaten.

Na den noen werd een wandeling door de Bergerduinen gemaakt, waarbij een kleine kolonie vischdiefjes werd bezichtigd en ook nog een nest van de kleine zeemeeuw werd gevonden. Dit gebied is te uitgestrekt om in een paar uur te doorkruisen, maar de deelnemers kregen toch een indruk van het terrein, een duingebied, dat zoowel landschappelijk als botanisch en faunistisch ons aller aandacht waard is.

JAN P. STRIJOS.

VOGELTROEPEN.

Onze oude vriend Edmund Selous heeft een interessant boekje geschreven getiteld „Telepathy or What?“, net een titel voor Selous, want hij is heel knap in het stellen van vragen en het opwerpen van problemen. Ik heb dit al vijftientig jaar zien aankomen, sinds we samen wandelden in de slikken achter de Eendracht en daar de Bonte Strandloopers opjoegen. Honderden van die steltlooper-tjes vlogen „tegelijk“ op, zwierden en zwenkten door de lucht, nu eens haast onzichtbaar, wanneer hun donkere bovenkant naar ons gekeerd was, dan opblinkend als één groot wit vlak, als ze overstag waren gegaan. En we fantaseerden er over of die dieren nu een gemeenschappelijken wil (or what?) zouden hebben.

Later is Selous telkens weer met die vraag aangekomen, het eerst in zijn „Bird Watching“ dat in 1906 verscheen en waarin hij uitvoerig en nauwgezet vertelt, wat hij waarnam bij een troep vinkachtige vogels, voornamelijk groenvinken, die geregeld op voer af kwamen, en die af en toe, meestal zonder waarneembare aanleiding, gemeenschappelijk aan den haal gingen en dekking zochten in de struiken.

Dan kwamen natuurlijk ook de spreeuwen aan de beurt, en weer strandloopertjes, roeken, duiven en wat niet al. In zijn laatste boekje brengt hij al die waarnemingen weer in herinnering, verdiept zich in bespiegelingen en komt, zooals ook uit de titel van het boek blijkt, aarzelend en toch ook nog weer niet heelemaal tot de conclusie, dat er tusschen die vogels een soort van telepathisch verband bestaat. In al haar vaagheid kunnen wij deze bewering wel gebruiken, om nog eens tot een gedachtenwisseling te komen over deze interessante en buitengewoon schoone levensuitingen.